

Financieel verslag van de activiteiten en de
resultaten over het boekjaar 2017 van het
Management Instituut voor Grondregistratie
en Landinformatie Systeem (MI-GLIS)

Jaarrekening 2017 Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem (MI-GLIS)

INHOUD

VOORWOORD	3
1. INLEIDING.....	4
2. ORGANOGRAM MANAGEMENT INSTITUUT GLIS	5
3. VERSLAG VAN DE DIRECTIE OVER HET JAAR 2017.....	6
4. JAARREKENING 2017.....	11
4.1 Balans per 31 december 2017 in SRD (vóór bestemming van het resultaat).....	11
4.2 Meerjaren overzicht balansen 2015-2017 in SRD	12
4.3 Resultaten rekening over 2017 in SRD.....	13
4.4 Koersen	15
4.5 Kasstroomoverzicht 2017 (SRD)	19
4.6 Toelichting op de Balans per 31 december 2017	20
4.6.1. Activa	20
4.6.2. Passiva.....	25
4.7 Toelichting bij de Resultaten rekening over 2017	27
4.7.1 Omzet.....	27
4.7.2 Exploitatiekosten	30
4.7.3 Dotatie Voorzieningen 2017	33
4.7.4 Afschrijving Bedrijfsmiddelen	34
5. OVERIGE GEGEVENS.....	35
5.1 Voorgestelde bestemming van het resultaat	35
CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT	35

VOORWOORD

Voor u ligt het verslag van de activiteiten en de financiële resultaten van het boekjaar 2017 van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem (MI-GLIS), welk instituut bij wet werd ingesteld op 25 september 2009.

Het instituut wordt bestuurd door een driehoofdig bestuur. Een Raad van Toezicht (RvT) ziet toe op de werkzaamheden van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het instituut.

Per 01 december 2014 werd voor de duur van vier jaar een Raad van Toezicht (RvT) benoemd. Deze RvT bestaat uit mevrouw K. Souprayen (voorzitter), mevrouw drs. S. Dwarka (ondervoorzitter) en de leden de heren E. Poetisi MSc, R. Huiswoud en J. Padarath.

Ingaande 01 april 2016 werd de RvT vanwege gewijzigde beleidsinzichten ontbonden en werd de nieuwe Raad van Toezicht als hierna vastgesteld:

Lid, tevens Voorzitter, de heer Dennis Chandansingh, CPA
Lid, tevens Ondervoorzitter, mevrouw drs. Sharmila Dwarka
Lid, mevrouw mr. Kathleen Souprayen
Lid, de heer Ewald Poetisi, MSc.
Lid, de heer Rodney Black, BSc.

Vervolgens werd ook deze Raad van Toezicht ingaande 01 oktober 2017 eervol ontslag verleend en werd, voor een periode van vier jaar in de Raad van Toezicht Management Instituut GLIS benoemd:

Lid, tevens Voorzitter, Mw. Mr. Zaria R. Ellis-Eenig
Lid, tevens ondervoorzitter, de heer Ricky Kenneth October, BSc
Lid, de heer Jerry Ricardo A-Kum, MSc
Lid, de heer drs. Marchiano Melvin Garson
Lid, de heer Ashwin D. Gayadin, BSc.

Het bestuur van het MI-GLIS wordt voorgezeten door de directeur, de heer drs. S. Tjong-Ahin. De overige bestuursleden zijn de bewaarder, de heer mr. R. Vreden en de GLIS-landmeter, de heer F. Sanrawi MSc.

1. INLEIDING

Het MI-GLIS is een publiekrechtelijke rechtspersoon die als organisatie zelfstandig haar wettelijk voorgeschreven taken uitvoert. Het doel van het instituut is de bevordering van de rechtszekerheid ten aanzien van registergoederen, een doelmatige informatievoorziening aan de overheid, de ondersteuning en bevordering van de economische activiteiten, en in het algemeen bevordering van de verdere ontwikkeling van het economisch gebruik van het land.

MI-GLIS verleent binnen deze taakstelling een aantal diensten aan derden. Haar clientèle bestaat, naast de doorsnee burger, voornamelijk uit notarissen, diverse overheidsinstellingen, advocaten, financiële instellingen, landmeters, makelaars en deurwaarders.

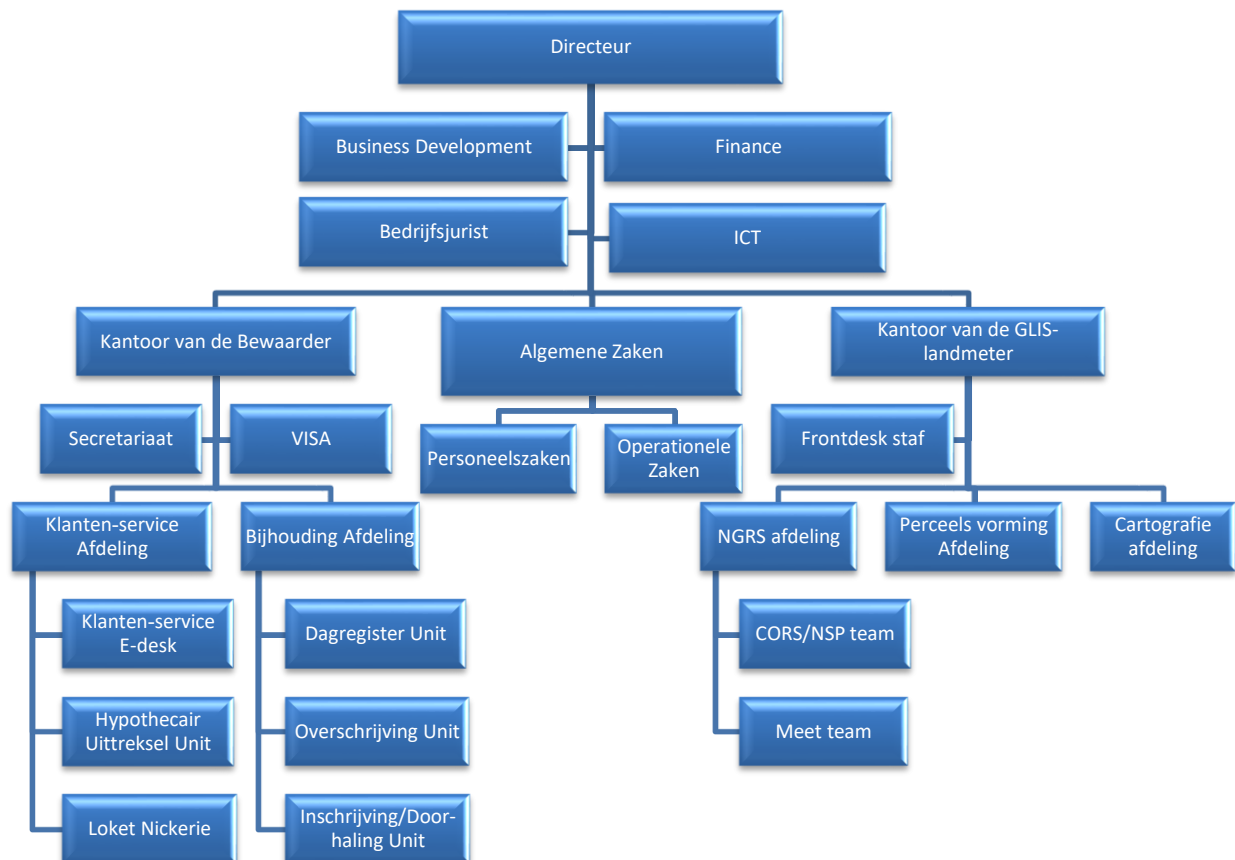
De verleende diensten zijn zeer divers maar kunnen worden onderscheiden in vier basisgroepen: de *verrichtingen van de bewaarder*, de *inning van zegelrechten (VISA)*, de *diensten van de GLIS-landmeter waaronder het toekennen van een PerceelsID en overige onderzoeksdiensten*.

De verrichtingen van de bewaarder betreffen hoofdzakelijk het bijhouden van de boeken van registergoederen en het verstrekken van informatie hierover aan het publiek.

Ten aanzien van de vergoeding voor levering van visa diensten heeft MI-GLIS slechts een bewaarfunctie; de geïnde zegelrechten (hoofdstuk 5, artikel 106 van de GLIS-wet) voornamelijk bij overschrijving van percelen, worden periodiek afgestort aan het Ministerie van Financiën.

De diensten van de GLIS-landmeter omvatten het toekennen van PerceelsID's, de samenstelling van kaartmateriaal, het adviseren bij verkavelingen en bij herinrichting van gebieden, het vernummen van percelen, het verrichten van metingen, het in stand houden van het Nationaal Geodetisch Referentiestelsel en het verhuren van meetapparatuur aan landmeters.

2. ORGANOGRAM MANAGEMENT INSTITUUT GLIS

In de organisatie structuur van het instituut zijn in het verslagjaar geen substantiële wijzigingen doorgevoerd.

Het Instituut wordt geleid door de Directeur die samen met de Landmeter en de Bewaarder, het Bestuur vormt. De Bewaarder is belast met specifieke juridisch registratieve taken terwijl de Landmeter belast is met de opbouw en het onderhoud van het geometrisch bestand.

De voor het Instituut meer strategische ondersteunende diensten, namelijk ICT en Finance, vallen onder de directeur en worden geleid door een afdelingshoofd. De afdeling Business Development rapporteert tevens rechtstreeks aan de Directeur.

3. VERSLAG VAN DE DIRECTIE OVER HET JAAR 2017

Inleiding

De publicatie van de jaarrekening 2017 heeft enorme stagnatie ondervonden. Het oponthoud heeft slechts te maken met de discussie over de vorm van de jaarrekening. Uiteindelijk is gekozen voor een simpel formaat zodat de voorgenomen vernieuwingen kunnen worden ingevoerd in het jaarverslag van 2018. Dit zal naar verwachting binnen de door de wet gestelde periode worden samengesteld en gepubliceerd. Het is de ambitie van het management om in het jaarverslag steeds meer informatie te verwerken over de vastgoed markt in Suriname.

Economische omgeving

Het Bruto Binnenlands Product van Surinaamse dat in 2015 en 2016 nog een geaccumuleerde afname van ca 9% noteerde, begon zich in de loop van 2017 matig te herstellen met een groei van 1,7%, mede als gevolg van de productieverhoging en de daaraan gerelateerde exportgroei van de goudsector. Deze bescheiden opleving heeft kennelijk ook effect gehad op de vele toeleveringsbedrijven die verbonden zijn aan deze sector. De inflatie die in 2016 nog naar een hoogte van 56% schoot, liep in 2017 gelukkig terug naar 22% mede vanwege de stabiliteit op de valutamarkt waar de Amerikaanse dollar op een niveau van SRD 7,50 werd gepareerd. Hierdoor werd de erosie van het bestedingsvermogen van het publiek enigszins afgeremd.

Een beschouwing van beide macro-economische indicatoren geeft aanleiding om te concluderen dat de koopkracht van de bevolking een enorme klap heeft gehad welke ongetwijfeld ook effect heeft gehad op de vastgoedmarkt. Hoewel de statistieken van deze markt, vanwege gebrek aan adequate regelgeving, onbetrouwbaar zijn kunnen enkele voorzichtige conclusies getrokken worden uit de gegevens uit de administratie van het MI-GLIS. Zo liep het aantal aktes aangeboden aan het MI-GLIS voor koop en verkoop in het jaar 2017 terug met ca 35% naar 2.755. Deze terugval is ook merkbaar in de ontvangsten uit hoofde van de daaraan gerelateerde zegelrechten die met 16% terugliepen van SRD 44mln naar SRD 37mln.

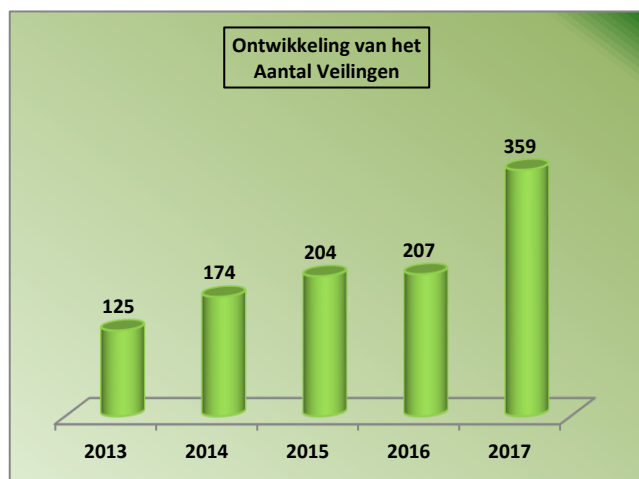
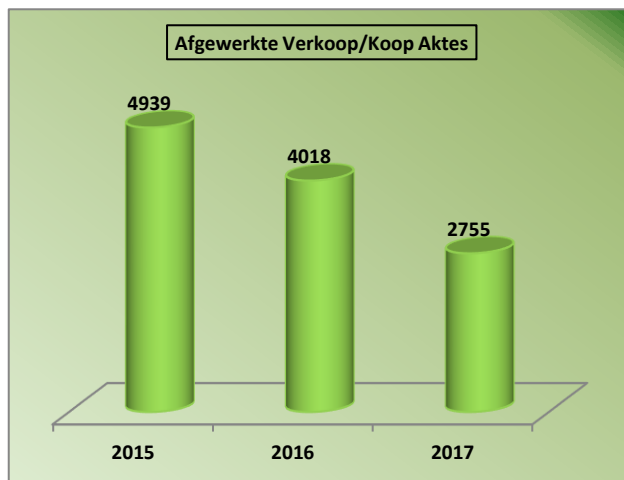
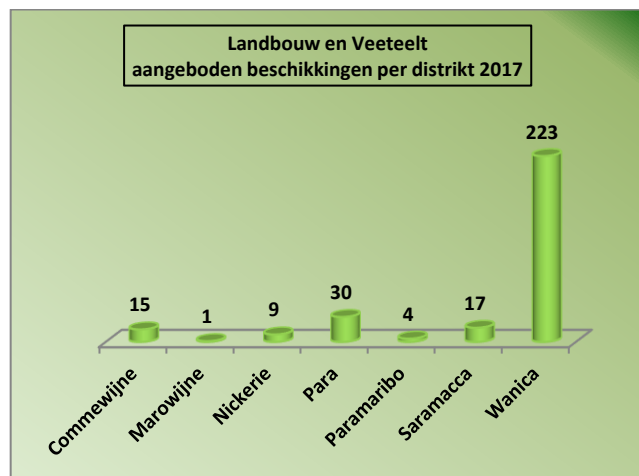
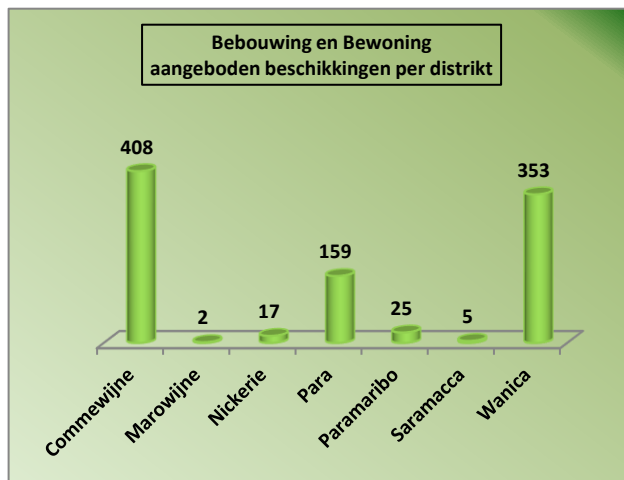
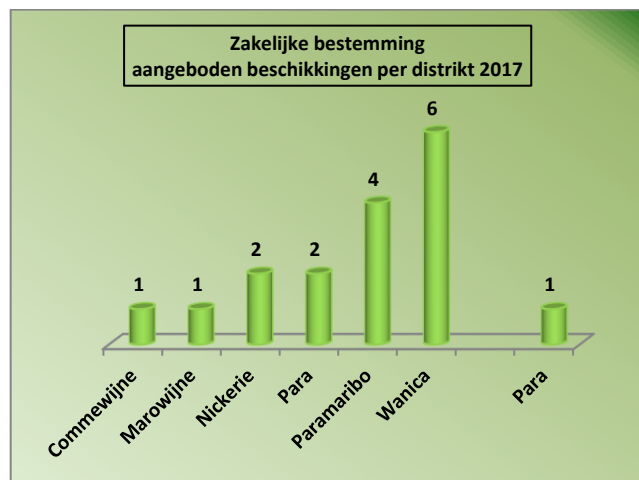
In 2017 nam het MI-GLIS een totaal van 1.285 toewijzingsbeschikkingen voor grondhuurpercelen ter registratie in ontvangst. Van dit totaal zijn er 969 beschikkingen geregistreerd voor bebouwing en bewoning, 17 voor zakelijke doeleinden en 299 voor landbouwdoeleinden. In totaal heeft de overheid in dit jaar ca 836 Ha grond uitgegeven en 248 Ha ingetrokken. De meeste uitgegeven percelen liggen in de districten Wanica, Commewijne en Para.

Over de prijsontwikkeling op de vastgoedmarkt valt helaas heel weinig te zeggen vanwege de structurele onderrapportage van aankooprijzen tijdens de notariële overschrijvingen. Uit onderzoek is gebleken dat over het overgrote deel van de verkopen een veel lager bedrag wordt gerapporteerd dan de werkelijke verkoopprijs. De regelgeving hieromtrent (de Zegelwet) schiet tekort waardoor het mogelijk is om op vrij grote schaal de transportkosten voor notariële overschrijvingen te ontduiken.

Evenals in 2016 is ook in 2017 een toename waarneembaar van het aantal veilingen. Na een milde groei van het aantal in 2016, volgt een explosieve groei van ca 73% in 2017 tot 359 veilingen.

Deze trend is het onderzoeken waard en is een reflectie van de zorgwekkende economische situatie waarin de gemeenschap is komen te verkeren. Het bedrag dat met de veilingen is opgebracht, is eveneens aanzienlijk toegenomen, van SRD 5,3 mln. 2016 naar SRD 9,9 mln. in 2017.

Overzicht van ontwikkelingen op de vastgoedmarkt in Suriname

Efficiency indicatoren

Transportaktes

De verwerking van transportaktes die in 2016 was teruggebracht naar 8,1 dagen heeft een lichte vertraging ondergaan van gemiddeld een halve dag. Het is de bedoeling dat door de geleidelijke digitalisering en automatisering van de openbare registers, deze verwerkingsperiode wordt verbeterd. In elk geval is deze ruim onder het gemiddelde dat wordt genoteerd in andere landen in onze regio.

Hypothecaire Uittreksels

In 2017 is een totaal van 40.700 hypothecaire uittreksels uitgeschreven. Dit komt neer op een productie van ca 162 uittreksels per dag. Het MIGLIS biedt de mogelijkheid aan banken, notarissen en andere institutionele partners om online hun aanvraag te doen met daaraan gekoppeld een snellere afhandeling. De gemiddelde tijd voor de oplevering van een hypothecair uittreksel in 2017 bedroeg twee werkdagen. Minstens dertig procent hiervan wordt op dezelfde dag opgeleverd vanwege onder anderen de express-service.

Perceelkaarten

De keuring van perceelkaarten die uiteindelijk resulteert in de toekenning van een perceels identificatienummer (Perceels ID) is in 2017 gestart en heeft een totaal van 3.046 bereikt. Hoofdzakelijk betreft dit het tweede deel van het jaar. De gemiddelde verwerkingstijd was ongeveer 5 dagen. Naar gelang de druk toeneemt zal de gemiddelde verwerkingstijd naar verwachting ook langer worden. Zowel het MI-GLIS als de landmeters moeten wennen aan de nieuwe situatie en het succes van deze hervorming hangt helemaal af van de samenwerking tussen het Instituut en de individuele landmeters. Om de verwachte druk op het personeel van de afdeling perceelsvorming adequaat op te vangen is een groot deel van het overig personeel van het Kantoor van de Glislandmeter overgeheveld naar deze afdeling. Structureel wordt gewerkt aan de verbetering van de efficiëntie op deze afdeling, echter bestaat de overtuiging dat er pas verbetering zal komen indien de capaciteit en kwaliteit van de landmeters ook wordt opgevoerd.

Interne bedrijfsvoering

Op 27 oktober 2016 werd het staatsbesluit voor de toekenning van perceels identificatienummers uitgevaardigd (SB 2016 No 129). De feitelijke uitvoering werd in eerste instantie met zes maanden uitgesteld tot 1 mei 2017, waarna een tweede uitstel van drie maanden tot 1 augustus werd toegekend. Op diezelfde datum is ook in werking getreden, het staatsbesluit inzake de vaststelling van tarieven van diensten van het MIGLIS. De effecten van de tarieven zijn pas in 2017 tot volle uiting gekomen. Met deze vaststelling is een wettelijk voorschrift ten uitvoer gebracht welke eveneens de bedrijfsvoering in veiliger wateren heeft gebracht.

In januari 2017 is een aanvang gemaakt met het onderzoek naar de haalbaarheid van de toepassing van CADSYS bij de grondregistratie. CADSYS is een grondregistratie programma dat door Kadaster Nederland is ontworpen voor grondregistratie op de Antillen. Landen als St. Maarten en Aruba maken dankbaar gebruik van dit systeem. Het onderzoek werd verricht door een Nederlandse deskundige die onder het PUM programma aan het MI-GLIS beschikbaar werd gesteld.

Hoewel de onderzoeker positief heeft geadviseerd over de invoering van CADSYS, is door de leiding van het MI-GLIS besloten het advies niet over te nemen vanwege de grote afhankelijkheid van buitenlandse expertise die het onderhoud van CADSYS vereist. Hoewel Kadaster Nederland bereid was om de software gratis beschikbaar te stellen, zou de implementatie minstens EURO 440.000 behelzen terwijl voor onderhoud en aanpassingen het MI-GLIS aangewezen zou zijn op diensten van de ICT multinational Capgemini.

In 2017 is, ten behoeve van de vervaardiging van de nationale basiskaart overgegaan tot de aankoop van actuele, hoge resolutie (4,77m) Planetscope satellietbeelden. Deze beelden lenen zich uitstekend voor een verantwoorde vervaardiging van een vectorkaart. Hierdoor kon alvast een aanvang worden gemaakt met een evaluatie van de zogenaamde CBL bladen.

De vraag naar hypothecaire uittreksels is in 2017 nog verder afgenomen tot ca. 40.700 stuks, een daling van ruim 16% in vergelijking met het jaar 2016. Vanwege het nieuw vastgesteld tarief ultimo 2016, bedroegen de inkomsten uit verkochte hypothecaire uittreksels in 2017 iets meer dan één miljoen SRD, ongeveer het drievoudige van 2016. De verwerking van hypothecaire uittreksels wordt steeds beter en efficiënter.

De kwaliteitscontrole bij de Bewaarder is in 2017 ter hand genomen en een kwaliteitscontroleur voor het dagregister is benoemd. De belangrijkste activiteit van deze functionaris is om een effectieve controle van de kwaliteit van ingevoerde data te controleren. Door de instelling van een controlefunctionaris is een belangrijke stap gezet naar verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening zodat de kans op fouten wordt geminimaliseerd.

Het aantal personeelsleden groeide in het verslagjaar met vier personen terwijl twee de dienst verlieten. Elf medewerkers die aanvankelijk waren uitgeleend door het Ministerie van RGB hebben in het verslagjaar ontslag aangevraagd bij het Ministerie van RGB en zijn volledig in dienst gekomen van het MI-GLIS. Het aantal personeelsleden was per eind 2017 op 77 personen.

In 2017 is de samenwerking met Kadaster International voortgezet. In dit kader heeft het MI-GLIS assistentie gekregen van Kadaster international op het gebied van de formulering van haar Meerjarenplan alsmede advies op het gebied van de aankoop van satellietbeelden en de productie van eerste digitale basiskaart van Suriname.

Met UN-GGIM-America's is de samenwerking eveneens voortgezet en heeft het personeel van het MI-GLIS mogen profiteren van regionale trainingssessies waaronder de "Spatial Data Infrastructure training" in New York en de "course on Geospatial Data Quality" in Chili. Ook is een belangrijke schenking ontvangen uit het door Mexico gefinancierd Caribisch project ten behoeve van de versterking van ons referentie systeem. De CORS afdeling ontving een GNSS receiver en een toegewijde server om de gegevens van de CORS te kunnen verwerken. Deze server werd als back-up server ingezet en betekent een aanmerkelijke verbetering van de veiligheid van data.

Beleid en toezicht

In 2017 trad Mw. Roline Samsoedin als de nieuwe minister van RGB aan. De Raad van Toezicht die op 1 januari 2017 nog onder leiding van de heer Chandansingh stond kwam in oktober 2017 onder leiding te staan van Mw. Mr. Zaria Ellis-Eenig. De nieuwe Raad van Toezicht bestond verder uit de volgende personen: dhr Ashwin Gayadin Bsc, dhr Ricky Oktober BSc, de heer Jerry A-Kum Msc en de heer drs Marchiano Garson.

Directeur MI-GLIS

drs. Silvano A. Tjong-Ahin

4. JAARREKENING 2017

Bij het opmaken van de Jaarrekening 2017 worden tevens vergelijkende cijfers van het voorgaande boekjaar meegenomen.

4.1 Balans per 31 december 2017 in SRD (vóór bestemming van het resultaat)

	31 dec 2017	31 dec 2016	toe/afname (-)	In %
ACTIVA				
Vaste Activa				
Materiële Activa	2.453.207	1.665.840	787.367	47,3
Immateriële Activa	152.753	288.961	-136.208	-47,1
Vlottende Activa				
Debiteuren	-4.375	123.806	-128.181	-103,5
Liquide Middelen	20.444.559	16.126.165	4.318.394	26,8
Vooruitbetaalde kosten	672.502	835.883	-163.381	-19,5
Overige Activa	46.588	46.412	176	0,4
TOTAAL ACTIVA	23.765.234	19.087.067	4.678.167	24,5
PASSIVA				
Eigen Vermogen	23.996.688	17.793.689	6.202.999	34,9
Voorzieningen	335.410	537.996	-202.586	-37,7
Technische Assistentie Min ROGB	401.158	-	401.158	-
Korte termijn verplichtingen aan de Overheid	-968.022	613.051	-1.581.073	-257,9
Overige vlottende passiva	-	142.331	-142.331	-100,0
TOTAAL PASSIVA	23.765.234	19.087.067	4.678.167	24,5

4.2 Meerjaren overzicht balansen 2015-2017 in SRD

	31 dec 2017	31 dec 2016	31 dec 2015
ACTIVA			
Vaste Activa			
Materiële Activa	2.453.207	1.665.840	2.166.150
Immateriële Activa	152.753	288.961	360.866
Vlottende Activa			
Debiteuren	-4.375	123.806	16.694
Liquide Middelen	20.444.559	16.126.165	23.805.114
Vooruitbetaalde kosten	672.502	835.883	533.967
Overige Activa	46.588	46.412	23.604
TOTAAL ACTIVA	23.765.234	19.087.067	26.906.395
PASSIVA			
Eigen Vermogen	23.996.688	17.793.689	16.728.767
Voorzieningen	335.410	537.996	228.807
Technische Assistentie Min ROGB	401.158	-	-
Korte termijn verplichtingen aan de Overheid	-968.022	613.051	9.857.972
Overige vlottende passiva	-	142.331	90.849
TOTAAL PASSIVA	23.765.234	19.087.067	26.906.395

4.3 Resultaten rekening over 2017 in SRD

In onderstaand overzicht worden de bedrijfsresultaten 2017 weergegeven in Surinaamse dollar.

	2017	2016	toe/afname (-)
Omzet Visa	55.820.085	58.057.293	-2.237.208
• Zegelrechten	42.202.108	52.730.779	-10.528.671
• Kale grond	998.929	1.475.947	-477.018
• Hypotheek geldlening	2.686.759	2.130.405	556.354
• Procesverbaal	9.851.757	1.531.670	8.320.087
• Ruiling	55.781	146.944	-91.163
• Boete	24.735	34.132	-9.397
• Opstalrecht	-	5.935	-5.935
• Overige Omzetten	16	1.481	-1.465
Omzet Verrichtingen Bewaarder	16.696.556	10.588.169	6.108.387
• Borderellen	10.147.952	9.575.381	572.571
• Hypothecaire uittreksels	1.058.455	360.498	697.957
• Afschriften* ¹	4.042.400	348.709	3.693.692
• Overigen (formulieren, verklaringen, kopieën)	1.447.749	303.581	1.144.168
Omzet Geo-afdeling	200.817	47.924	152.893
• Geodetische Producten	191.078	46.964	144.114
• Geodetische Diensten	9.739	960	8.779
Overige Omzetten	71.886	130	71.756
Totaal Omzetten	72.789.344	68.693.516	4.095.828

*¹ gewijzigd t.b.v. presentatie doeleinden

Resultaten rekening over 2017 –vervolg-

	2017	2016	toe/afname (-)
Exploitatiekosten	11.052.202	9.596.882	1.455.320
• Personeelskosten	7.585.056	6.484.517	1.100.539
• Huisvestingskosten	1.874.971	1.382.689	492.282
• Transportkosten	160.674	130.154	30.520
• ICT-kosten	287.301	592.722	-305.421
• Kantoorkosten	502.799	345.781	157.018
• Trainingskosten	21.968	91.384	-69.416
• Accountants kosten/consultancy	202.406	251.778	-49.372
• Representatie	51.224	38.162	13.062
• Reis- en verblijfskosten	119.191	103.606	15.585
• Juridische Bijstand	-	13.230	-13.230
• Remuneratie RvT	55.550	62.800	-7.250
• Teambuilding	169.881	70.041	99.840
• Public Outreach	-	13.354	-13.354
• Overige kosten (w.o. huur CORS)	21.181	16.664	4.517
Dotatie Voorzieningen	335.410	155.214	180.196
Vrijval Voorzieningen	-192.347	-192.357	10
Afschrijvingen	868.975	997.965	-128.990
Totaal kosten	12.064.240	10.557.704	1.506.537
Bedrijfsresultaat	60.725.104	58.135.813	2.589.291
Overige baten/lasten	523.605	986.849	-463.244
Netto- resultaat	61.248.709	59.122.662	2.126.047
Afgedragen en nog af te dragen Visa gelden	-55.820.085	-58.057.294	-2.237.209
Netto resultaat na afdrachten	5.428.624	1.065.368	4.363.256

4.4 Koersen

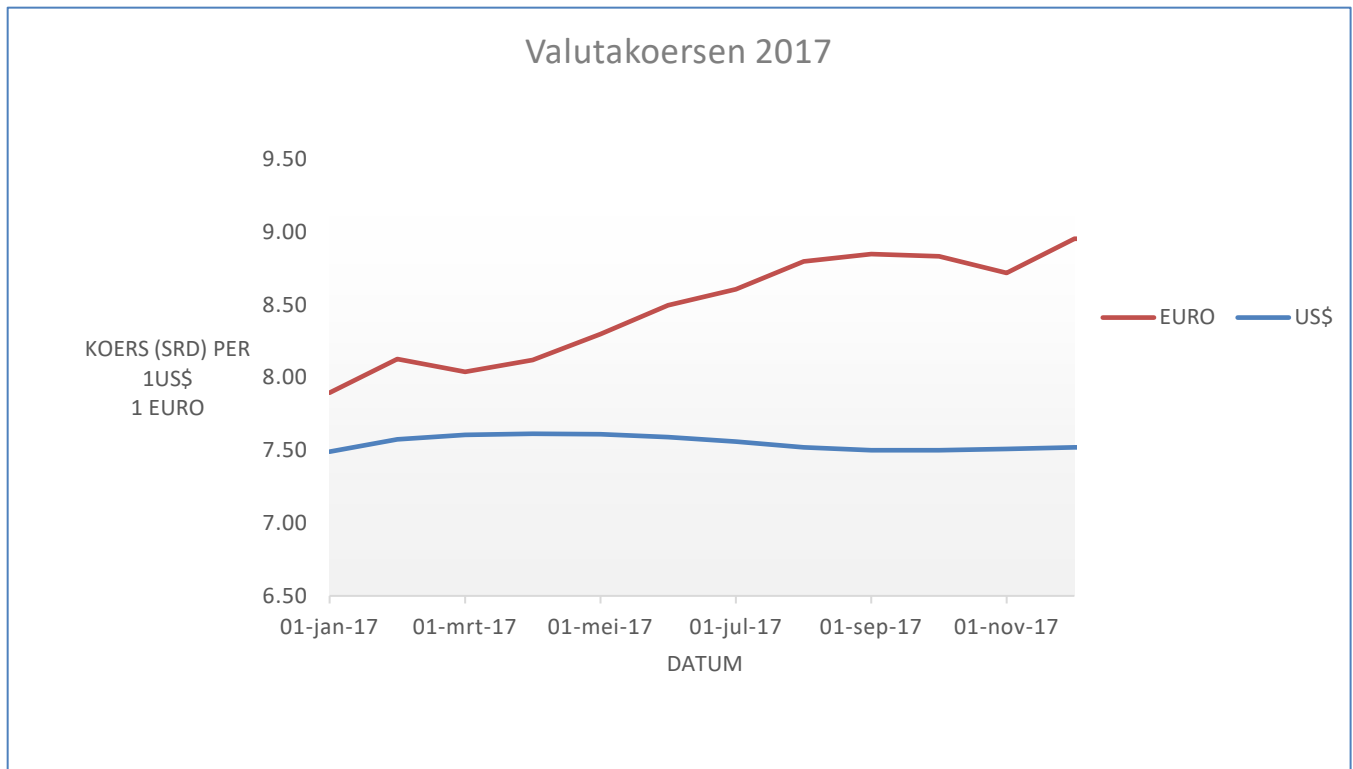
De ontwikkeling van de officiële wisselkoers voor de Euro laat een aanmerkelijke stijging zien gedurende het jaar 2017. De officiële wisselkoersverhouding van de Amerikaanse dollar heeft in verslagjaar een marginale stijging doorgemaakt en vertoont in onderstaande grafiek een nagenoeg vlakke lijn met een lichte opwaartse buiging vanaf maart, om vervolgens in mei 2017 rond het niveau van ca. SRD 7,5 te zweven.

Het MI-Glis gaat vrijwel geen verplichtingen aan in Euro. Slechts bij dienstreizen binnen Europees grondgebied en vanwege de relatie met Kadaster International, werden uitgaven afgewikkeld in deze valuta-eenheid. Aangenomen mag worden dat de sterk gestegen Euro wisselkoers indirect wel heeft bijgedragen in de stijging van de exploitatiekosten van verbruiksgoederen die door onze leveranciers in Europa worden ingekocht. Dit doet zich bijvoorbeeld voor bij de aankoop van kantoorbenodigdheden.

Het Management Instituut GLIS heeft ook contracten afgesloten in Amerikaanse dollar, waarbij de financiële afwikkeling in Surinaamse dollar geschiedt. Het betreft de kosten voor het huren van kantoorruimten en CORS ruimten. Ook diverse diensten worden in vreemde valuta geoffreerd en afgerekend in Surinaamse valuta (ongediertebestrijding, bewaking, lease contracten voor print en kopie-faciliteiten). Het instituut heeft met enkele dienstverleners (verhuurder van het kantoorpand, beveiligingsbedrijf) een gefixeerde omrekeningskoers van SRD 6,00 voor de US\$ bedongen, ongeacht de koersontwikkeling op de valutamarkt. Het voorbehoud is hierbij gemaakt dat bij een eventuele daling van de marktwaaarde van de Amerikaanse dollar beneden SRD 6,00, de meer voordelige dagkoers van de Centrale Bank van Suriname zal worden gehanteerd.

Beschouwd over een periode van één jaar, is de officiële omrekeningskoers voor de Euro gestegen van SRD 7,896 (01 januari 2017) naar SRD 8,954 (31 december 2017), een waarde toename van 13,4%. De Amerikaanse dollar vertoonde een marginale stijging van 0,4 % van SRD 7,491 op 01 januari 2017 naar SRD 7,52 op de laatste dag van het jaar 2017.

Onderstaande grafiek geeft een beeld van de koersontwikkeling in 2017.

4.5 Meerjarenoverzicht resultaten 2015-2017 in SRD

	2017	2016	2015
Omzet Visa	55.820.085	58.057.293	44.479.703
• Zegelrechten	42.202.108	52.730.779	39.755.110
• Kale grond	998.929	1.475.947	1.449.522
• Hypotheek geldlening	2.686.759	2.130.405	2.974.989
• Procesverbaal	9.851.757	1.531.670	220.595
• Ruiling	55.781	146.944	38.276
• Boete	24.735	34.132	32.064
• Opstalrecht	-	5.935	9.074
• Overige Omzetten	16	1.481	73
Omzet Verrichtingen Bewaarder	16.696.556	10.588.169	9.261.903
• Borderellen	10.147.952	9.575.381	8.829.244
• Hypothecaire uittreksels	1.058.455	360.498	329.553
• Afschriften* ¹	4.042.400	348.709	12.035
• Overigen (formulieren, verklaringen, kopieën)	1.447.749	303.581	81.061
Omzet Geo-afdeling	200.817	47.924	126.506
• Geodetische Producten	191.078	46.964	112.234
• Geodetische Diensten	9.739	960	14.272
Overige Omzetten	71.886	130	167
Totaal Omzetten	72.789.344	68.693.516	53.868.279

*¹ gewijzigd t.b.v. presentatie doeleinden

Meerjarenoverzicht Resultaten -vervolg-

	2017	2016	2015
Exploitatiekosten	11.052.202	9.596.882	8.418.853
• Personeelskosten	7.585.056	6.484.517	5.640.646
• Huisvestingskosten	1.874.970	1.382.689	809.193
• Transportkosten	160.674	130.154	112.760
• ICT-kosten	287.301	592.722	767.639
• Kantoorkosten	502.799	345.781	248.981
• Trainingskosten	21.968	91.384	38.733
• Accountants kosten/consultancy	202.406	251.778	492.209
• Representatie	51.224	38.162	36.453
• Reis- en verblijfskosten	119.191	103.606	53.587
• Juridische Bijstand	-	13.230	4.658
• Remuneratie RvT	55.550	62.800	65.650
• Teambuilding	169.881	70.041	130.930
• Public Outreach	-	13.354	10.786
• Overige kosten (w.o. huur CORS)	21.181	16.664	6.628
Dotatie Voorzieningen	335.410	155.214	300.229
Vrijval Voorzieningen	-192.347	-192.357	-427.868
Afschrijvingen	868.975	997.965	949.244
Totaal kosten	12.064.241	10.557.704	9.240.458
Bedrijfsresultaat	60.725.104	58.135.813	44.627.821
Overige baten/lasten	523.605	986.849	1.343.317
Netto-resultaat	61.248.709	59.122.662	45.971.138
Afgedragen en nog af te dragen Visa gelden	-55.820.085	-58.057.294	-44.479.703
Netto resultaat na afdrachten	5.428.624	1.065.368	1.491.435

4.5 Kasstroomoverzicht 2017 (SRD)

	2017	2016
Netto-resultaat	61.248.709	59.122.662
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	868.975	997.965
Mutaties in Voorzieningen / Vlottende Passiva	-202.586	308.741
Mutaties in Werkkapitaal		
Vooruitbetaalde Kosten	163.381	-301.916
Vorderingen	128.181	-107.111
Afdrachten Ministerie van Financiën	-57.000.000	-67.302.214
T.A. Min ROGB (convenant)	401.158	
Schulden i.v.m. Personeel	-142.331	51.482
Netto cash uit bedrijfsactiviteiten	-5.465.487	-7.230.391
Kasstroom uit Financierings Activiteiten	373.217	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings (im)materiële vaste activa	-1.520.134	-425.750
Termijn Deposito Company Creditcard /Deposito	-176	-22.808
Totaal investeringen	-1.520.310	-448.558
Saldo Kasstroom	4.318.394	-7.678.949
Saldo liquide middelen begin Boekjaar	16.126.165	23.805.114
Saldo geldmiddelen eind boekjaar	20.444.559	16.126.165

4.6 Toelichting op de Balans per 31 december 2017

4.6.1. Activa Waarderingsgrondslag

Activa

Vaste activa wordt op de balans tegen boekwaarde opgenomen; de aanschaffingswaarde minus de (geaccumuleerde) afschrijving. Afschrijving vindt jaarlijks lineair plaats. Op activa aangeschaft in de tweede helft van het boekjaar wordt niet afgeschreven ten laste van de resultaten van datzelfde jaar. Op vaste activa, aangekocht en in gebruik genomen in de eerste zes maanden van het jaar, wordt afgeschreven naar rato van één jaar gebruik. Bij de toelichting op de resultatenrekening wordt nader ingegaan op de toegepaste afschrijvingsmethodiek

Voor het opzetten van een bedrijfspand werd in april 2016 een terrein van 0,6306 hectare in grondhuur verkregen. De klapperwaarde 2011 van een vierkante meter kale grondwaarde is vastgesteld op € 40. Vanwege onduidelijkheid over een mogelijke claim van de uitvoerder die belast was met de bouw is er vooralsnog voor gekozen, dit terrein niet te activeren. In het jaar onder verslag werden voorbereidingen getroffen voor bouwactiviteiten. Echter is de issue van een eventuele claim in 2017 nog actueel.

Vaste activa

Vaste Activa omvat de **Materiële activa** en de **Immateriële activa**, samen met een balanswaardering van SRD 2.605.960 (2016: SRD 1.954.801). Uit deze cijfers blijkt een toename van 33% in de totale boekwaarde van de materiële en immateriële activa per ultimo 2017. In vergelijking met het vorige boekjaar is enerzijds meer geïnvesteerd en is bovendien een herwaardering toegepast op de boekwaarde van de Generator en van de Bedrijfsvoertuigen. De boekwaarde van de generator is met SRD 238.230 geherwaardeerd, terwijl de herwaardering van de bedrijfsvoertuigen SRD 536.144 bedroeg.

De herwaardering is bedoeld om de reële waarde anno 2017 (in US\$) van de bedrijfsvoertuigen en de back-up generator, te doen verdisconteren in de SRD waarde per ultimo boekjaar 2017. Met deze maatregel wordt er zorg voor gedragen dat de hoogte van de afschrijvingen het instituut in staat stellen om de toekomstige vervanging daadwerkelijk te kunnen realiseren.

Er is tevens een her-beschouwing geweest van de levensduur van een deel van de bedrijfsmiddelen, met name de bedrijfsvoertuigen. Op basis van de ervaring met de technische conditie van de bedrijfsvoertuigen kon worden vastgesteld dat de bedrijfseconomische waarde van deze bedrijfsmiddelen ruim hoger lag dan de boekwaarde in Surinaamse dollars uitgedrukt. Op basis hiervan is de levensduur nu vastgesteld op acht jaar (was: zes jaar) voor een nieuw aangekocht voertuig en zeven jaar (voorheen: zes jaar) in gevallen waarbij het bedrijfsvoertuig intensief wordt ingezet voor werkzaamheden in minder begaanbare, rurale gebieden. De impact van het verlengen van de levensduur zoals hierboven aangegeven, bedraagt een verlaging van de afschrijvingskosten bedrijfsvoertuigen in 2017 met SRD 75.731, een besparing van 38,4%.

Ook in 2017 werd onder de **materiële activa** voornamelijk in de categorie *ICT Hardware* geïnvesteerd; ruim SRD 252.000 werd noodzakelijkerwijs besteed, vooral aan het bestendigen van de opslagcapaciteit van de server en de vervanging van de verouderde laptop computers. In **immateriële activa** werd in verslagjaar minimaal geïnvesteerd.

De post **materiële activa** op de balans is als hierna samengesteld (in SRD):

Activum	Boekwaarde (31 12 2016)	Aanschaffingen in 2017	Afschrijvingen over 2017	Boekwaarde (31 12 2017)
Automated Registry System	-	32.022	-	32.022
Photo's/CIR ortho mosaic	141	38.239	3.838	34.542
Verbouwingen	45.574	199.991	48.355	197.210
Back-up Generator	191.382	238.230 ^{*1}	35.801	393.811
Bedrijfsvoertuigen	599.547	325.404 ^{*2}	243.069 ^{*2}	681.882
Security Investment	60.746	18.900	35.295	44.351
ICT Hardware	401.965	252.418	151.957	502.426
Kantoorinventaris	79.466	105.022	42.490	141.998
Equipment & Tools	267.722	276.716	162.825	381.613
Airconditioners	19.297	32.752	8.697	43.352
Generaal totaal	1.665.840	1.519.694	732.327	2.453.207

Verbouwingen

Onder *verbouwingen* (ca. SRD 200.000) zijn vooral de kosten voor de bovengrondse glasvezelkabel verbinding vervat, evenals de uitgaven voor materialen en arbeidsloon welke noodzakelijk waren voor het (her)installeren van computers, telefonie etc. in het zogenoemde **Zusterhuis** gebouw aan de Boterbloemstraat nummer 8. Het leggen van vloerbedekking in een additionele werkruimte en diverse overige investeringen voor het gebruiksklaar maken van de kitchenettes op de begane grond en de eerste verdieping in het Zusterhuis waren onderdeel van de uitgaven in 2017.

In het hoofdgebouw van het Management Instituut GLIS aan de **Primulastraat** werd in 2017 geïnvesteerd in het gedeeltelijk vervangen van de vloerbedekking en het upgraden van het koelsysteem van de werkruimten. Op de eerste verdieping vonden bouwkundige werkzaamheden plaats voor het afscheiden en inrichten van een gecombineerde Afhaaldesk/Helpdesk waarbij de cliënt terecht kan voor het in ontvangst nemen van aangevraagde documenten (hypotheaire uittreksels) en voor het bespreken van onder meer onduidelijkheden op deze documenten.

Verbouwingen worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de afschrijvingen die bepaald zijn op basis van de looptijd van de verwachte huurperiode (5 jaar) van het pand waarin het MI-GLIS gehuisvest is.

Back-up Generator ^{*1}

Bij de back-up generator heeft, evenals bij de bedrijfsvoertuigen, ook een herwaardering plaatsgevonden. De restwaarde van de generator per 1 januari 2017, zijnde de historische aankoopwaarde in US\$ minus het aantal afschrijvingen. Deze restwaarde (US\$ 52.369) is omgerekend tegen de eindejaarskoers van SRD 7,52 voor de Amerikaanse dollar.

Bedrijfsvoertuigen ^{*2}

In verslagjaar werden geen nieuwe bedrijfsvoertuigen aangekocht. In 2017 werd op verzoek van het Ministerie van ROGB een pick-up dienstvoertuig van het MI-Glis aan haar afgestaan. De kolom *aanschaffingen in 2017* omvat het saldo van enerzijds de afboeking van de restwaarde van het geschonken voertuig (SRD 210.740). In deze kolom werd de herwaardering van de rest van het wagenpark opgeboekt (SRD 536.144).

De herwaardering is er op gericht geweest de restwaarde van de bedrijfsvoertuigen te actualiseren tegen een reële US\$ waarde. Hierdoor verzekert het instituut zich ervan om in de toekomst voldoende reserves op te bouwen voor het kunnen vervangen van deze bedrijfsmiddelen.

Equipment en Tools

In oktober 2017 werden zogenoemde Planet Basemap Imagery 5m resolutie images aangekocht voor een bedrag van SRD 271.000. Het gaat hier om satellietbeelden voor cartografische doeleinden die MI-Glis vanuit haar verantwoordelijkheid als beheerder en coördinator van de Nationale Geografische Data Infrastructuur, behoeft.

Immateriële activa

De *immateriële activa* omvat de aangekochte Software & Licenties met een minimale aanschafwaarde in 2017 van SRD 440. Met een boekwaarde per einde vorig boekjaar van SRD 288.963 en een afboeking gedurende het verslagjaar van SRD 136.649 vanwege afschrijvingen, resteert per 31 december 2017 een boekwaarde van SRD 152.754.

De categorie *Software & Licenties* wordt gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen, welke laatsten worden bepaald op basis van de looptijd van de licentie.

Vlottende activa

De balanspost vlottende activa (SRD 21.159.274) is samengesteld uit *Debiteuren*, *Liquide middelen* inclusief het saldo op rekening Kruisposten Kas-Bank, *vooruitbetaalde kosten* en *overige activa*. Onder *overige activa* (SRD 46.588) is de termijn deposito (initieel US\$ 5.000) gevestigd in Amerikaanse dollar, voor de bedrijfscreditcard opgenomen evenals een deposito in verband met een regeling voor de brandstofvoorziening van bedrijfsvoertuigen en een deposito in verband met de huur van een POS-apparaat ten behoeve van het Management Instituut Glis. Op 31 december 2017 bedroeg het saldo deposito voor de bedrijfscreditcard US\$ 5.100 vanwege ontvangen interestbaten.

Debiteuren

Op de balans is de post *Debiteuren* voor de nominale waarde opgenomen.

Het saldo van deze balanspost bedraagt per ultimo boekjaar SRD - 4.375 en omvat zowel surplus die als overschotten bij betaling van geleverde diensten door notarissen en institutionele DOB-online cliënten zijn ontstaan, alsook enkele uitstaande invoices die nog verrekend moeten worden.

Het uitstaande debiteurensaldo per 31 december 2017 bedroeg minus SRD 4.375 (2016: SRD 123.806). Het vorig jaar was het percentage nagenoeg nul (0,18%) van de totale jaaromzet.

Zoals uit het debiteuren saldo per ultimo boekjaar moge blijken verloopt het beheer van de debiteuren voorspoedig.

Liquide middelen

Het saldo van de post liquide middelen (SRD 20.444.559) bestaat voor het grootste deel uit banksaldi (SRD 17.884.027), geplaatst op zes bankrekeningen bij de Hakrinbank N.V., één bankrekening bij de Stichting Volkscredietbank en één bij de Surinaamse Bank N.V. Deze bankrekeningen vallen onder beheer van het Management Instituut GLIS.

De kasmiddelen (totaal SRD 2.560.532) omvatten geen cheque-stortingen-onderweg (*kruisposten Kas-Bank*) maar bestaan uit de middelen van zowel de hoofdkas (SRD 2.559.319) als de petty cash (SRD 1.213).

Tegoeden in Amerikaanse dollar zijn in Surinaamse dollar gewaardeerd tegen een eindejaar omrekeningskoers van SRD 7,520 , terwijl voor de omrekening van het eindejaar Euro tegoed een omrekeningskoers van SRD 8,954 werd gehanteerd.

Het saldo van de liquide middelen is per jaareinde 2017 toegenomen met ca. SRD 4,3 mln. (bijna 27%) ten opzichte van 31 december 2016. Deze toename is te danken aan het netto bedrijfsresultaat van het lopende boekjaar (SRD 5.428.624), ondanks het feit dat in 2017 een surplus van ca. SRD 1,2 mln. in de afstorting van VISA gelden aan de overheid is geweest.

Vooruitbetaalde Kosten

Onder deze post is in totaal een bedrag van SRD 672.502 opgenomen. De vooruitbetaalde kosten omvatten voornamelijk de huurpenningen van de MI-GLIS dependance aan de Boterbloemstraat (ca. SRD 220.000), de jaarpremie PZS verzekering voor het personeel welke is afgesloten voor de periode 01 december 2017 tot en met 30 november 2018 (ca. SRD 359.000) en de jaarpremies voor verzekering van bedrijfsvoertuigen.

Overige Activa

Het deposito voor de lease van een POS-apparaat van de Hakrinbank (SRD 5.236) en een deposito van SRD 3.000 bij een servicestation in verband met een regeling voor brandstof ten behoeve van onze bedrijfsvoertuigen, vormen onderdeel van de *Overige activa*.

Onder *Overige activa* is ook opgenomen de gevestigde Termijndeposito ten bedrage van US\$ 5.000 ter dekking van de company creditcard. De interestbaten (US\$ 100) ontvangen op de Termijndeposito in het jaar onder verslag, vormen per 31 december onderdeel van het saldo op de deposito rekening.

4.6.2. Passiva

Eigen Vermogen

Het verloopoverzicht van het eigen vermogen (in SRD) en de opbouw per 31 december 2017 is als volgt:

	Stand per 01 Jan 2017	Mutaties in 2017	Stand per 31 dec 2017
Egalisatie Reserve	1.000.000	-	1.000.000
Egalisatie Reserve (liquiditeiten)	8.641	-	8.641
Investeringsfonds	8.360.000	-	8.360.000
Risicofonds	2.000.000	-	2.000.000
Reserve Vervanging Bedrijfsmiddelen	3.868.245	-	3.868.245
Herwaarderingsreserve	-	774.375	774.375
Resultaat boekjaar 2015	1.491.435	-	1.491.435
Resultaat boekjaar 2016	1.065.368	-	1.065.368
Resultaat boekjaar 2017	-	5.428.624	5.428.624
Totaal Eigen Vermogen	17.793.689	6.202.999	23.996.688

De benodigde middelen ter uitvoering van het Jaarplan 2017 blijven als eigen vermogen (EV) geregistreerd in de Jaarrekening.

De totale waarde van de **afschrijving bedrijfsmiddelen en immateriële activa** bedroeg SRD 868.975 en is ten laste van de bedrijfsresultaten boekjaar 2017 gebracht.

Onder de post **voorzieningen** (SRD 335.410) zijn de verplichtingen ten laste van de bedrijfsresultaten 2017 voor de diensten van de externe accountant in verband met controle werkzaamheden boekjaar 2017 (SRD 138.000), evenals de kosten voor reeds geleverde diensten, in totaal SRD 164.000. Onder de geleverde, nog af te rekenen verdiensten kunnen worden gerekend de kosten voor juridische bijstand (SRD 18.000) in 2017 en voorgaande jaren, evenals voor verleende beveiligingsdiensten en voor schoonmaak en onderhoud van de bedrijfsgebouwen in de laatste maand(en) van 2017. De utiliteitskosten (elektriciteit en telefoon/internet) over de maand december 2017 waren op de laatste dag van het jaar onder verslag nog niet in rekening gebracht aan het Management Instituut Glis.

Alle in 2017 ontstane afdracht-verplichtingen van loonbelasting, AOV en pensioenen zijn in 2017 afgerekend.

Korte termijn verplichtingen aan de Overheid

De korte termijn verplichtingen aan de Overheid worden in de jaarrekening 2017 vastgesteld op basis van de *afstortingsverplichting* uit hoofde van ontvangen zegelrechten.

De *afstortingsverplichting* is opgebouwd uit de jaarontvangsten zegelrechten 2017 (SRD 55.820.085) en het saldo van de nog af te dragen zegelrechten 2016 (SRD 613.051), minus de afdrachten gedaan in boekjaar 2017 aan het Ministerie van Financiën (SRD 57.000.000).

Het bedrag van SRD 401.158 dat tot en met boekjaar 2016 onderdeel heeft gevormd van de korte termijn verplichtingen aan de Overheid, is ingaande boekjaar 2017 als een separate korte termijn verplichting op de balans weergegeven. Deze dotatie werd in de eerste helft van 2012 door het Ministerie van ROGB gedaan. De storting is geëffectueerd op een bankrekening van het MI-Glis en diende om de aanloopkosten van het Instituut, in het bijzonder voor de vergoeding van personeelsleden, eventueel te kunnen opvangen. Deze middelen hoefden niet te worden aangewend. Deze middelen tot een bedrag van SRD 401.158 zijn in 2017 in de boeken als korte termijn verplichting opgenomen onder de naam 'Technische Assistentie ministerie van ROGB' en moeten dus ook in mindering worden gebracht op de korte termijn verplichtingen aan de overheid. Aanwending van deze middelen geschiedt onder de voorwaarden vervat in een convenant, gesloten tussen ROGB en MI-Glis op 27 maart 2018.

Rekening houdend met deze wending is er in boekjaar 2017 geen sprake van een korte termijn verplichting aan de overheid maar is deze post omgeslagen naar een korte termijn vordering op de Overheid van SRD 968.022. Het gaat om een boekings-technische wijziging waarbij opgemerkt moet worden dat de korte termijn vordering op de Overheid effectief SRD 566.864 bedraagt (SRD 968.022 minus 401.258).

Overige vlottende passiva

In dit boekjaar is op de balans geen saldo op de boekingsregel **Overige vlottende passiva**.

4.7 Toelichting bij de Resultaten rekening over 2017

4.7.1 Omzet

De omzetten worden gerealiseerd in het jaar van het ontvangen ('inschrijven') van documenten van notarissen, overige instanties en van burgers. Over 2017 is een bruto omzet gerealiseerd van SRD 72.789.344 (2016: SRD 68.693.516), een stijging van SRD 4.095.828 (6,0%). Verhoudingsgewijs werd 76,7% (2016: ca. 84,5%) van de omzet gerealiseerd middels levering van diensten vallend onder de categorie *Visa*. Binnen deze categorie werd vervolgens ca. 76% (2016: ca. 91%) gerealiseerd door inning van Zegelrechten.

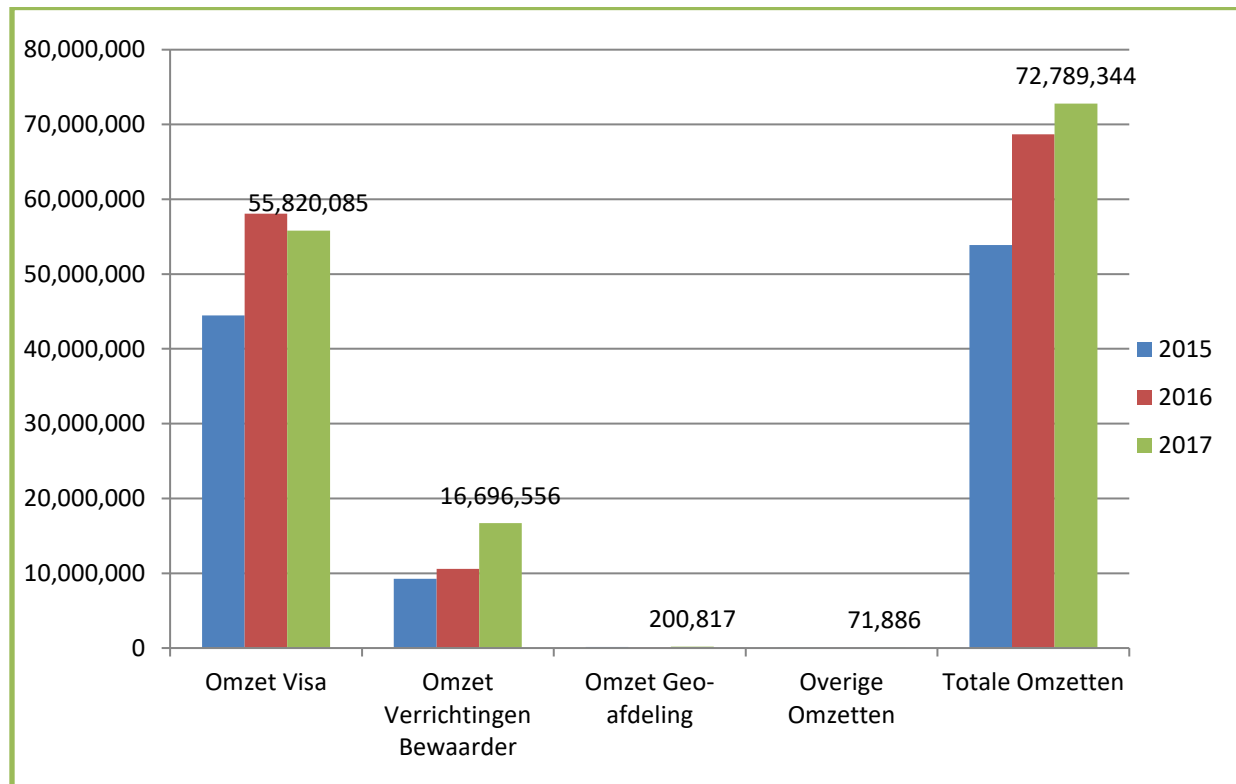
Binnen de categorie *Verrichtingen van de bewaarder* wordt een groter deel van de inkomsten (60,5%) gegenereerd onder het verkoop-item *Borderellen* bij het vestigen van hypotheken. De verrichtingen van de bewaarder droegen SRD 16.696.556 bij aan de bruto-omzet in het jaar 2017, becijferd als 23,0% van de totale jaaromzet van het Instituut.

Een stijging in de waarde van ongeveer SRD 570.000, 6,0% (van SRD 9,6 mln. in 2016 naar SRD 10,1 mln.) werd geregistreerd onder de categorie *Borderellen*. Gemeten in aantallen echter, blijft 2017 met een aantal van ruim 2.800 geregistreerde hypothecaire leningen, met ca. 7% achter bij het aantal van bijna 3.000 in 2016. De gemiddelde waarde in Surinaamse dollar van de individuele transacties (hypothecaire lening) is in 2017 met ca. 13% gestegen (SRD 3.200 naar SRD 3.607). In reële termen is dit mogelijk slechts toerekenbaar aan de ontwikkeling van de valutakoersen gedurende het jaar onder verslag, in het bijzonder van de Euro. Immers, de meeste onroerend goed transacties vinden in vreemde valuta plaats.

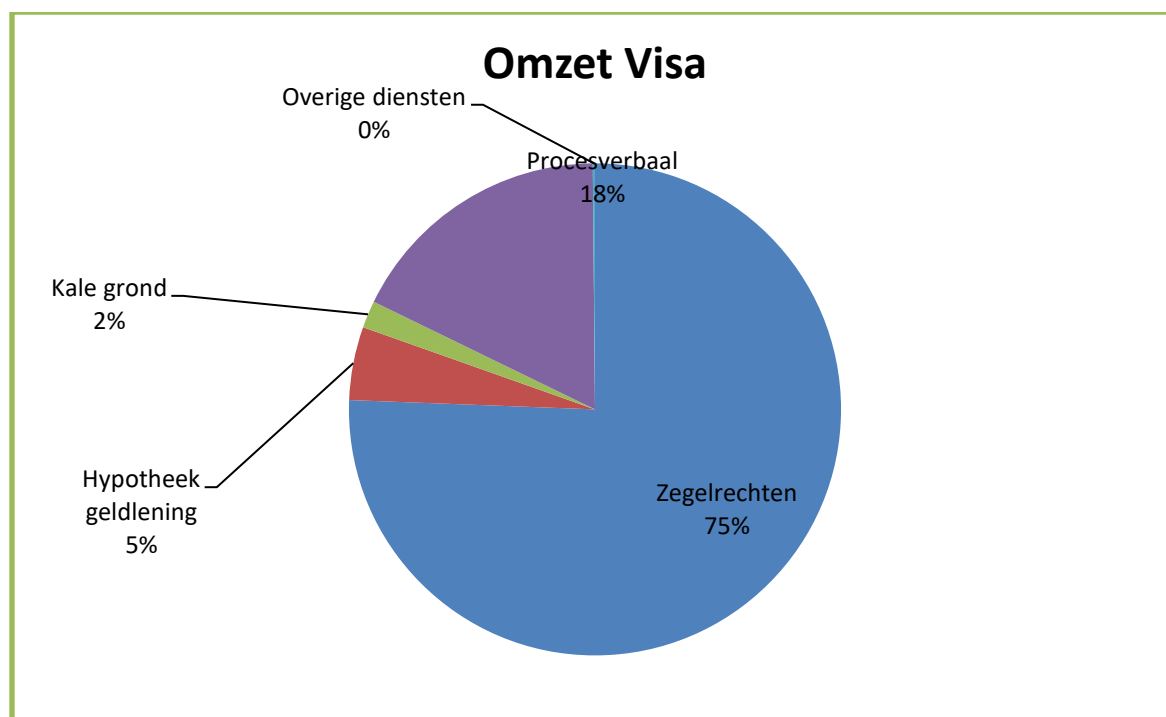
De dienstverlening vanuit de Geo-afdeling heeft zich in 2017 in bescheiden tempo ontwikkeld. De bijdrage in 2017 aan de bedrijfsresultaten is vastgesteld op SRD 200.817 (2016: SRD 47.924), ca. 0,3% van de totale omzetten. Het grootste deel (SRD 152.300, n.l. 76%) wordt toegerekend aan de toekenning van PerceelsID's.

De overige baten en lasten 2017 (SRD 523.605) worden gevormd door enerzijds de interestbaten op banktegoeden (SRD 738.083), koerswinsten (SRD 16.688) en de opbrengsten uit de verkoop van uit de operations gehaalde kopieermachines (SRD 22.548), maar worden verlaagd vanwege de schenking van 5 nieuwe computers en een pick-up voertuig uit het bedrijfsvoertuigenpark van het Management Instituut GLIS (met een gezamenlijke waarde van SRD 253.714).

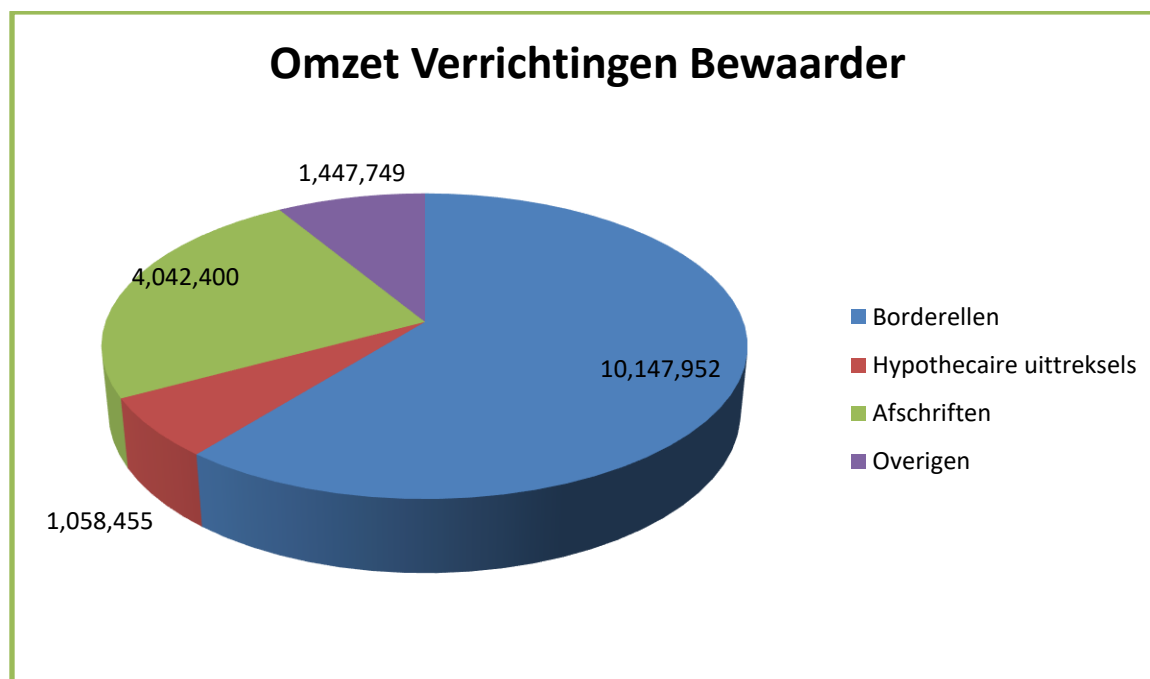
Vergelijkende omzetcijfers vanaf 2015 (bedragen 2017 weergegeven)

Omzet Visa (procentuele bijdrage per verleende dienst 2017 weergegeven)

Omzet Verrichtingen Bewaarder (bijdrage per verleende dienst (in SRD), 2017

4.7.2 Exploitatiekosten

Exploitatiekosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

De exploitatiekosten, exclusief voorzieningen en afschrijvingen, beliepen in 2017 circa SRD 11,1 mln. (2016: ca. SRD 9,6 mln.), ca. 15,2% van de totale omzetten (2016 ca. 14,0%). In absolute termen gemeten zijn de exploitatiekosten gestegen met SRD 1.455.320 (15,2%), voornamelijk vanwege toegenomen personeelskosten (SRD 1.100.539), huisvestingskosten (SRD 492.282) en kantoorkosten (SRD 157.000). Anderzijds is een daling waar te nemen vooral in de ICT-kosten en de uitgaven voor consultancy en training. Zoals manifest betreft de grootste kostenpost binnen de exploitatie-uitgaven de categorie *personeelskosten* tot een bedrag van SRD 7.585.056, welke in het jaar onder verslag 68,6% (2016: 68%) van de exploitatiekosten bedroegen. Dit procentueel aandeel van de personeelskosten blijkt in de loop der jaren stabiel te zijn.

Huisvestingskosten

Kostengroep	Bedrag (SRD)	% van de Huisvestingskosten
Huur	1.035.679	55,2
Bewaking & Beveiliging	530.842	28,3
Telefoonkosten	67.760	3,6
Schoonmaak & Onderhoud terrein/gebouw en overig onderhoud	92.098	4,9
Electra & Water	95.186	5,2
Overige huisvestingskosten	53.406	2,8
Huisvestingskosten totaal	1.874.971	100,0

De kosten voor **huisvesting** zijn in vergelijking met het voorgaande jaar toegenomen met ruim SRD 492.000, een toename van 35,6%. Het grootste aandeel in de huisvestingskosten wordt geleverd door de voldoening van huurpenningen (55,2%).

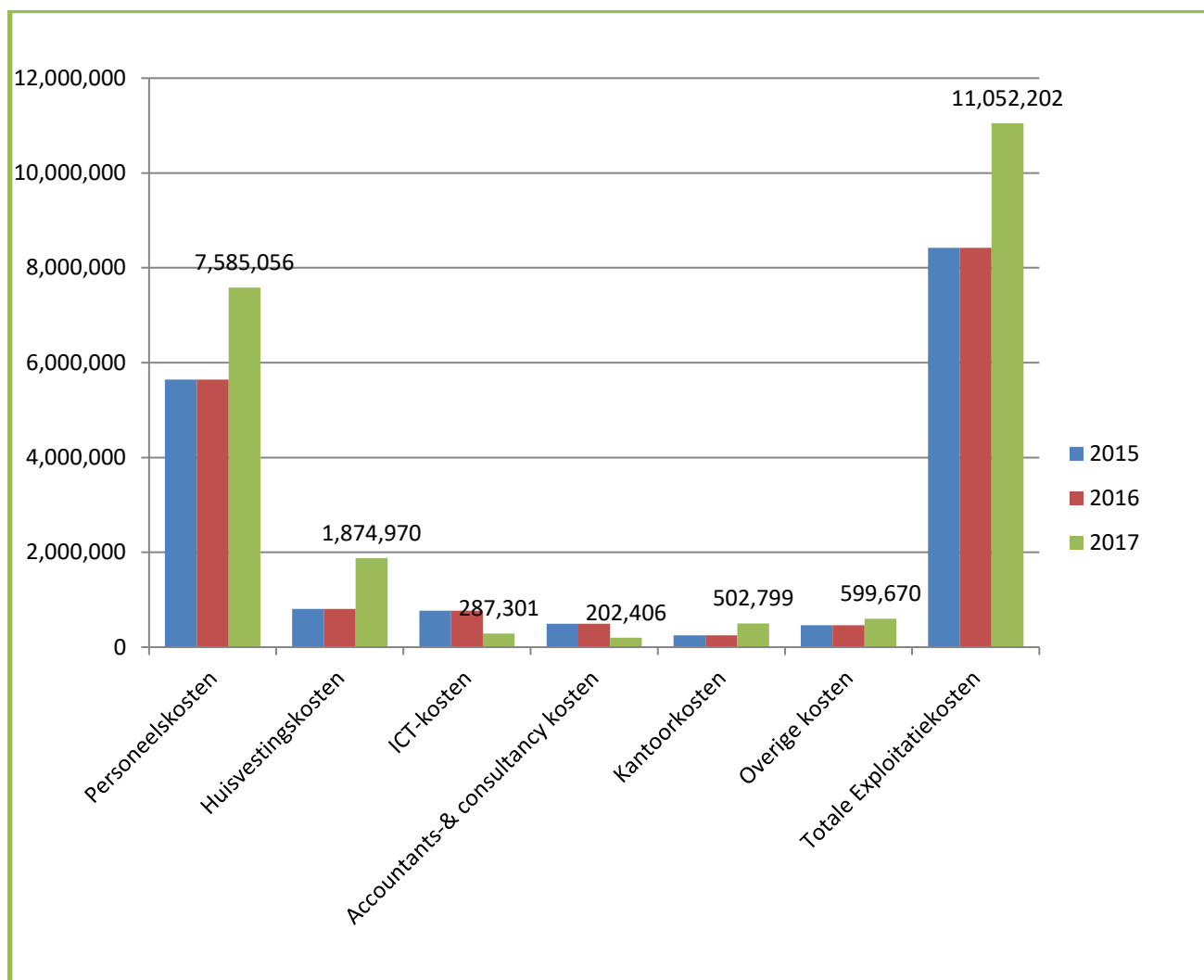
Vanwege het betrekken van de kantoorlocatie in de Boterbloemstraat laat de kostengroep voor huisvesting een behoorlijke stijging zien. Niet alleen de kosten voor huur en bewaking namen toe, maar alle kosten die met de bewoning van een additioneel kantoorpand gepaard gaan.

Transportkosten (SRD 160.674, ongeveer 1,5% van de totale exploitatiekosten) omvatten de kosten voor het in bedrijf houden van het bedrijfswagenpark, waarbij het merendeel van de uitgaven werd aangewend voor reparatie en onderhoud van de voertuigen en voor de aankoop van brandstof en smeermiddelen, evenals voor de voldoening van assuratiekosten. In Surinaamse dollar uitgedrukt, zijn deze kosten met ongeveer 24% gestegen in boekjaar 2017.

Onder de categorie **ICT kosten** zijn de kosten voor internet abonnementen de grootste post (61%), gevolgd door de kortlopende licenties (18%). De kortlopende licenties zijn met ca. SRD 265.000 teruggevallen in vergelijking met vorig boekjaar voornamelijk vanwege het stopzetten van de EsRi-licentie medio 2016. De overige ICT kosten betreffen internet abonnementen (SRD 173.934) en overige ICT kosten (SRD 61.412) voor diverse ICT-ondersteuningswerkzaamheden door verschillende bedrijven en hulpmaterialen voor het configureren van het telefoonnetwerk van de locatie Boterbloemstraat en het her-inrichten van de afhaaldesk Primulastraat.

De **kantoorkosten** bestrijken SRD 502.799 (2016: SRD 345.781), een stijging van ruim 45% en worden grotendeels (90%) gegenereerd door de aanschaf van kantoorbenodigdheden. Ditzelfde beeld kon ook in voorgaande boekjaren worden vastgesteld. In de *overige kantoorkosten* is echter een daling merkbaar van 11%. Ook voor het adverteren, onder meer voor wat betreft de dienstverlening in Nickerie, voor de reguliere koeriersdiensten en voor een inklaring werden onder de sub-categorie *overige kantoorkosten*, noodzakelijke uitgaven gedaan.

Exploitatiekosten 2015, 2016 en 2017 naar kostengroep (bedragen 2017 weergegeven)

4.7.3 Dotatie Voorzieningen 2017

In onderstaand schema zijn de toevoegingen aan de voorzieningen ten laste van de Bedrijfsresultaten 2017 opgenomen. Voor de volledigheid is de vrijval van voorzieningen die werden getroffen in boekjaar 2016, ook weergegeven.

TOEVOEGING voorzieningen in 2017	Bedrag (SRD)
Accountantscontrole boekjaar 2017	138.067
Juridische dienstverlening	18.000
Vergoeding RvT	15.150
Overige uitstaande verplichtingen 2017	164.193
Totale toevoeging voorzieningen 2017	335.410
VRIJVAL voorzieningen in 2017	
Accountantskosten boekjaar 2016	-139.646
Accountantskosten boekjaar 2015	-36.450
Voorziening diverse crediteuren (overig)	-683
Pensioenvoorziening	-15.568
Totale vrijval voorzieningen 2016	-192.347
Netto toevoeging voorzieningen 2017	-143.063

4.7.4 Afschrijving Bedrijfsmiddelen

In het algemeen kan worden vermeld dat de afschrijvingskosten jaarlijks worden vastgesteld en lineair becijferd. Op de balans worden de bedrijfsmiddelen tegen de boekwaarde opgenomen. Vanwege de grote geldontwaarding in de afgelopen boekjaren, is ingaande boekjaar 2017 de restwaarde (in US\$) van de generator en de bedrijfsvoertuigen geherwaardeerd.

Er heeft tevens een her-beschouwing van de economische levensduur van de bedrijfsvoertuigen plaatsgevonden waarna ingaande boekjaar 2017, de te hanteren levensduur van de bedrijfsvoertuigen kon worden verlengd. Dit heeft zijn weerslag op de feitelijk jaarlijkse afschrijvingskosten.

Verwezen wordt naar paragraaf 4.6.1. *Activa Waarderingsgrondslag* waar reeds gedetailleerd hierop is ingegaan.

Hierna is in tabel de becijferde afschrijving per categorie opgenomen:

Categorie Bedrijfsmiddelen	Bedrag (SRD)
Photo's/CIR ortho	3.838
Bedrijfsvoertuigen	243.069
ICT Hardware	151.957
Kantoorinventaris	42.490
Verbouwingen kantoor	48.355
Software & Licenties	136.649
Airconditioners	8.697
Equipment & Tools	162.825
Security Investment	35.295
Back-up generator	35.801
Totale afschrijving bedrijfsmiddelen	868.975

In totaliteit beschouwd zijn de afschrijvingskosten ten laste van boekjaar 2017, dertien procent (SRD 128.990) lager dan in 2016.

5. OVERIGE GEGEVENS

5.1 Voorgestelde bestemming van het resultaat

De reguliere omzetten worden gevormd door de omzetten onder de categorieën 'Verrichtingen Bewaarder', 'Geodetische Producten' en een post 'Overige Omzetten'.

De toevoeging van (een deel van) de netto bedrijfsresultaten aan de Algemene Reserves geschiedt bij vaststelling van de winstbestemming.

Met inachtneming van artikel 36 van de GLIS-wet stelt de Directie voor om het totale netto resultaat van **SRD 5.428.624** als hierna beschreven te bestemmen.

Het eerder gevormde Investeringsfonds van SRD 8.360.000 is in de afgelopen periode drastisch ontwaard. Was het zo dat bij het calculeren van deze reserve, een omrekeningskoers van SRD 3,35 per Amerikaanse dollar kon worden gehanteerd tot 18 november 2015, ingaande 19 november 2015 is de officiële US\$ omrekeningskoers verhoogd naar SRD 4,04 om op het moment van afronden van onderhavige jaarstukken (april 2017), zelfs te zijn gestegen tot meer dan SRD 7,60! Dit impliceert dat het bedrag van het investeringsfonds van SRD 8.360.000 dat tot 18 november 2015 de tegenwaarde van US\$ 2,5 mln. vertegenwoordigde, op 19 november 2015 was geslonken naar US\$ 2,07 mln. (daling van ruim 17%) en verder naar US\$ 1,1 mln. in april 2017 bij het afronden van onderhavige jaarstukken.

Op basis van de projectie van de kosten voor het bouwen van een nieuwe bedrijfslocatie zal een bedrag van ca. US\$ 2,5 mln. benodigd zijn. Het instituut heeft dus niet alleen de uitdagingen van de ontwaarde Surinaamse dollar, maar wordt er bovendien mee geconfronteerd dat ook de bouwprices in US\$ stijgen.

Om het Management Instituut Glis in staat te stellen minimaal een deel van haar investeringsprogramma uit te voeren, wordt voorgesteld het totale netto resultaat van SRD 5.428.624 van lopend boekjaar te bestemmen als investeringsreserve en als zodanig toe te voegen aan het Investeringsfonds. In de planning ligt de financiering van de bouw en inrichting van een eigen bedrijfslocatie. Het MI-GLIS heeft behoefte aan ca. 1.600 m² kantoorruimte, bij voorkeur te verdelen over drie etages. De huidige inadequate huisvesting zorgt voor stagnatie in de verdere ontwikkeling van het instituut.

Met inachtneming van artikel 114 van de GLIS-wet is het Instituut aansprakelijk voor vergissingen in ruime zin gepleegd door medewerkers bij het houden van de registers en de percelenadministratie, het geometrisch bestand en de registratie van schepen en luchtvaartuigen. Conform artikel 133 van deze wet berust de aansprakelijkheid na ommekomst van 5 jaren na inwerkingtreding van deze wet bij het Instituut. Het Bestuur stelt voor het risicofonds van SRD 2 miljoen in stand te houden waarop eventuele toekomstige claims kunnen worden verhaald.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het bestuur van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem

Verklaring over de in het financieelverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem, te Paramaribo, gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit rapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem per 31 december 2017, en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de resultatenrekening over het 2017;
3. het kasstroom overzicht over 2017; en
4. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS). Onze verantwoordelijkheden op grond hier van zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem zoals vereist in de "Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten: (ViO). Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepregels Accountants (VGBA).

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om

het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van voornoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het Management Instituut voor Grondregistratie en Landinformatie Systeem haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Ons verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controle opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar niet absolute, mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen van gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met internationale controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Paramaribo, 15 februari 2019
Crowe Burgos Accountants N.V.

drs. Romeo K. Burgos RA
Managing Partner